

REFERAT AF ORDINÆRT VIRKSOMHEDSMØDE I NAVIAIR

Den 25. april 2018 blev der afholdt ordinært virksomhedsmøde i Naviair (CVR-nr. 26 05 97 63) på selskabets adresse, Naviair Alle 1, 2770 Kastrup.

Den Danske Stat var repræsenteret af transport-, bygnings- og boligminister Ole Birk Olesen, departementschef Jacob Heinsen, samt Astrid Kragh Møller, Liv Mølgaard og ministersekretær Teddy Henrik Becher.

Til stede var endvidere bl.a. bestyrelsesformand Anne Birgitte Lundholt, næstformand Michael Fleischer, samt bestyrelsesmedlemmerne Birthe Høegh Rask og Per Møller Jensen. Fra Rigsrevisionen deltog Malene Sau Lan Leung og fra Deloitte deltog statsautoriseret revisor Lyng Skovgaard.

Endvidere deltog direktør Morten Dambæk, økonomidirektør Søren Stahlfest Møller, Carsten Fich. kommunikationsdirektør Bo Pedersen tillige med Jan V. Eliassen, samt juridisk direktør Michael Thomsen (sekretær). Endelig deltog advokat Tomas Ilsøe Andersen.

Virksomhedsmødet var åbent for pressen.

Dagsordenen var:

1. Udpegning af dirigent.
2. Bestyrelsens mundtlige beretning om Naviairs virksomhed i det forgangne år.
3. Forelæggelse af årsrapport med revisionspåtegning til godkendelse.
4. Beslutning om anvendelse af overskud eller dækning af underskud i henhold til den godkendte årsrapport, herunder fastsættelse af eventuelt udbytte.
5. Bestyrelsens orientering om forventede væsentlige tiltag af politisk eller økonomisk interesse i det kommende år, samt en orientering om bestyrelsens forventninger til resultaterne for de kommende år.
6. Eventuelle forslag fra transportministeren eller bestyrelsen.
7. Fastsættelse af bestyrelsens vederlag.
8. Valg af medlemmer til bestyrelsen, herunder formand og næstformand, samt orientering om bestyrelseskandidaters erhvervsmæssige baggrund og ledelseshverv i danske og udenlandske virksomheder.
9. Valg af statsautoriseret revisor.
10. Eventuelt.

Ad 1) Udpegning af dirigent

Til dirigent valgtes advokat Tomas Ilsøe Andersen.

Dirigenten gennemgik indkaldelsen med dagsorden vedlagt årsrapport og vederlagspolitik. Der var ingen kommentarer til dagsordenen. Dirigenten konstaterede, at virksomhedsmødet var lovligt indkaldt og beslutningsdygtig.

Ad 2) Bestyrelsens mundtlige beretning om Naviairs virksomhed i det forgangne år

Formanden aflagde beretning om selskabets virksomhed i det forgangne år.

”2017 blev i alle henseender et godt år for Naviair. Sikkerheden var som sædvanlig i top. Vores trafikafvikling var effektiv og forsinkelsesfri, sådan som den har været det siden 2008. Og vi kunne for fjerde år i træk sætte vores priser ned.

Over de seneste fem år har vi dermed sat vores en route rate ned med hele 19 procent og raten på Københavns lufthavn er samlet nedsat med næsten 30 procent. Det er et håndfast udtryk for, at vi holder vores løfte til kunderne om at gennemfører omkostnings-effektiviseringer som medfører lavere priser, mens vi samtidig både opretholder vores høje serviceniveau og sikrer, at den nødvendige kapacitet til vækst i flytrafikken altid er til rådighed.

Vi opfylder naturligvis også de krav som der stilles til os i den europæiske præstationsordning som gælder for EU-medlemsstaterne. Det har vi gjort lige siden ordningen trådte i kraft i 2012.

Heldigvis fortsatte væksten i flytrafikken i 2017 med en positiv effekt for vores indtjening. Vi har også haft fordel af udbyttebetaling fra vores medejerskab af Entry Point North og lavere renteomkostninger på vores ansvarlige lån. Imidlertid påvirkes vores resultat også negativt af reglerne om økonomisk risikodeling på trafikindtægterne og hensættelser til fremtidige reduktioner af indtægterne på grund af lavere inflation end forventet. På den baggrund er det positivt at konstatere, at vi alligevel har præsteret et resultat som er bedre end vores forventning ved årets begyndelse.

Internationalt går det også godt. Lad mig bare her fremhæve vores medejerskab af amerikanske Aireon, hvor vi er med til at etablere verdens første – og eneste – globale overvågningssystem for fly. Når det satellitbaserede system efter planen går i drift i løbet af det næste års tid vil der være opsendt i alt 75 satellitter. De første 50 er allerede i kredsløb og de foreløbige test af signalerne tegner godt.

Vores partnerskab i COOPANS er også med til at give os en unik position, hvor vores kontrolcenter i København er med blandt de få i Europa, som opererer med fuldt harmoniserede systemer. Alliancens resultater vækker opmærksomhed og flere selskaber viser interesse for at komme med. Fra kun at være tre i starten omfatter alliancen i dag virksomheder fra fem lande og NAV Portugal har for blot en måned siden underskrevet en aftale som baner vej for at indgå som ny, sjette partner.

Herhjemme arbejder vi målrettet videre med vores ambition om at styrke vores betjening af de regionale lufthavne gennem mulighederne for at udnytte den digitale teknologi til modernisering og effektivisering af tårn- og indflyvningskontrollen.

Med denne indledning vil jeg nu gå nærmere ind på de forskellige områder. Først økonomien:

Resultat

I 2017 blev vores resultat på 79,5 millioner kroner før skat mod et overskud på 39,9 millioner kroner i 2016. Resultatet er positivt påvirket af væksten i indtægterne på En route samt fald i vores renteomkostninger og udbytte fra Entry Point North. Jeg glæder mig derfor over at kunne betegne resultatet som tilfredsstillende.

Sikkerhed, regularitet og kapacitet

Som jeg allerede har været inde på var der fortsat vækst i flytrafikken gennem dansk luftrum i 2017. Antallet af En route-operationer voksede med 1,2 procent i forhold til året før og vi afviklede 655.000 operationer mod 647.000 i 2016. I Københavns Lufthavn var situationen knap så positiv og vi må konstatere, at væksten gennem de foregående år blev brudt så der i 2017 var et fald i antallet af starter og landinger på 2,4 procent i forhold til 2016. I 2017 afviklede vi 259.000 operationer mod 266.000 i 2016.

Vores høje sikkerhedsniveau blev naturligvis fastholdt i 2017, hvor vi også fastholdt en effektiv og forsinkelsesfri afvikling af flytrafikken. Lad mig her som et lille kuriosum oplyse, at vi i efteråret modtog en henvendelse fra luftfartsorganisationen Airlines for Europe, som udtrykte bekymring over sommerens forsinkelser i den europæiske flytrafik. Her kunne vi melde hus fordi og berolige dem med, at Naviair har afviklet vores del af flytrafikken fuldstændig forsinkelsesfrit helt siden 2008.

Priser

Vi har målrettet over en årrække arbejdet på at sænke vores priser. Det gjorde vi også igen i 2017 for femte år i træk, så vores pris for En route fra 1. januar 2018 blev sat ned til 443 kroner mod 450 kroner i 2017 og 460 kroner i 2016. Prisen for tårnkontrolltjeneste i Københavns Lufthavn er for 2018 fastsat til 959 kroner mod 1038 kroner i 2017.

Strategi og udvikling

Gennem en årrække har vores strategi bygget på konsolidering af Naviair gennem effektivisering, systemudvikling og internationalt samarbejde. Det har været en succesfuld kurs med stribevis af stærke resultater der giver fordele for vores kunder.

Som jeg allerede tidligere var inde på, vil etableringen af et globalt dækkende overvågningssystem - som vi er med til gennem ejerskabet i Aireon – føre til omfattende effektiviseringer af luftrumsudnyttelsen og dermed give store besparelser til flyselskaberne. Samtidig vil mindre brændstofforbrug og kortere flyvetid være positive for miljøet.

Og gennem vores samarbejde med svenske LFV om NUAC arbejder vi løbende med effektiviseringer og udvikling af trafikstyringen i det fælles dansk-svenske luftrum. Og bemærk, at efter snart ti år er NUAC fortsat det eneste integrerede selskab der står for trafikstyringen i en funktionel luftrumsblok. Beskeden sagt er vi stadig forud for vores kolleger i de fleste andre europæiske lande.

Jeg vil også nævne vores partnerskab i COOPANS Alliancen igen. Alt tegner til at alliancen snart bliver udvidet med NAV Portugal som den sjette partner. Der er ingen tvivl om, at portugiserne med deres ønske

om at komme med ser en stor fordel ved et medlemskab af vores gode selskab. Vi harmoniserer og standardiserer samtidig med at vi sparer penge på vores udviklingsbudgetter. Det er den rigtige vej frem – ikke mindst fordi vi samtidig som seks mellemstore selskaber i Europa står stærkt politisk i vores fællesskab. Faktisk så stærkt, at vi kan måle os med de største og dermed har en betydelig stemme når det gælder beslutninger om den videre udvikling inden for vores branche i EU. Gennem COOPANS Alliancens medlemskab af det såkaldte A6-samarbejde fremstår alliancen også med en styrke som matcher de største lufttrafikstyringsselskaber i Europa. På den måde har vi således i Naviair indflydelse på den linje EU tegner for den fremtidige udvikling af branchen.

Sidste år nævnte jeg, at vi havde igangsat et arbejde med udformning af en ny strategi der udstikker kursen frem til 2030. Dette arbejde er nu så langt fremme med, at vi forventer at være på plads inden årets udgang, så vi også er parat med initiativer, der kan styrke og fremtidssikre et sundt og stærkt Naviair i det kommende årti. Det betyder også, at vi er forberedt på at tage de nye udfordringer og muligheder op, som dukker op inden for vores branche.

Direktørskifte

Om nogle få dage tiltræder Carsten Fich som ny administrerende direktør. Han afløser Morten Dambæk, der har valgt at gå på pension efter 40 år i luftfartsbranchen – de 21 år som chef for den danske flyvesikringstjeneste, heraf 17 år i spidsen for Naviair. Så det er på sin plads at udtrykke en velfortjent og stor tak til Morten for hans indsats for dansk luftfart og Naviair. Og så naturligvis at byde velkommen til Carsten med ønsket om held og lykke med arbejdet fremover. I bestyrelsen glæder vi os til samarbejdet.

Bestyrelsen

Som det fremgår af mødeindkaldelsen, vil der ikke blive udpeget en efterfølger til Uwe Teichert, som på grund af sygdom har valgt ikke at genopstille i bestyrelsen. Jeg vil gerne her udtrykke en stor tak til ham for hans indsats i den forløbne periode. Jeg kan i øvrigt forstå på ministeriet, at det er hensigten at nedbringe antallet af ministerudpegede medlemmer til 4 fra 2019

Afslutning

Efter dette lille kig fremad vil jeg afslutningsvist vende tilbage til 2017. Alt i alt er det med glæde, vi kan se tilbage på det afsluttede regnskabsår. Vi fik et godt resultat. Vi har leveret en effektiv og god service til vores kunder og været med til at skabe værdi for dem. Vi er fuldt bevidste om de krav der stilles til os og vil altid levere både sikker og effektiv trafikafvikling til vores kunder.

Det er et godt grundlag for at sige stor tak til medarbejderne for deres indsats. Samtidig vil jeg gerne sige tak til vores ejer, Transportministeren, for god opbakning og engagement. Og endelig vil jeg også takke bestyrelsen for indsatsen i 2017. Jeg ser frem til samarbejdet i 2018.”

Beretningen blev taget til efterretning.

Ad 3) Forelæggelse af årsrapport med revisionspåtegning til godkendelse

Formanden aflagde årsrapporten med revisionspåtegning uden forbehold, og udtalte bl.a.:

”Udover det jeg netop har nævnt i min beretning, vil jeg foreslå, at vi tager et kig på Hoved- og Nøgletalene på side 4 i årsrapporten:

Jeg vil indledningsvis gøre opmærksom på, at Naviair har aflagt årsrapport for både koncern og moder-virksomhed siden stiftelsen af det 100% ejede datterselskab, Naviair Surveillance A/S i 2014.

a) Resultatopgørelsen

Som i kan se udgjorde nettoomsætningen 937,8 mio. kr. (mod 906,3 mio. kr. i 2016). Årets resultat udgjorde 65,5 mio. kr. (mod 18,2 mio. kr. i 2016).

b) Balancen

Hvis vi kigger på balancen, så udgjorde den samlede balancesum pr. 31. december 2017 1.704,1 mio. kr. (mod 1.583,8 mio. kr. i 2016). Af det beløb udgjorde anlægsaktiverne 1.357,5 mio. kr. (mod 1.307,2 mio. kr. i 2016). Egenkapitalen udgjorde 1.032 mio. kr. (mod 966,8 mio. kr. i 2016).

c) Soliditetsgraden

Soliditetsgraden eksklusiv den ansvarlige lånekapital udgjorde 60,1 (mod 61,0 i 2016) og inklusive den ansvarlige lånekapital 72,3 (mod 73,7 i 2016).

e) Revisionspåtegning

Revisorerne har afgivet en såkaldt ’ren’ revisionspåtegning, dvs. at årsregnskabet for 2017 er forsynet med en revisionspåtegning uden forbehold og supplerende oplysning.

Årsrapporten blev godkendt og underskrevet på bestyrelsens møde den 15. marts 2018. Rigsrevisionen og Deloitte deltog i bestyrelsens behandling af rapporten.

På spørgsmål fra ministeren blev følgende uddybende bemærkninger vedrørende enkelte af årsrapportens poster givet af formanden:

Ad pengestrømmene, årsrapportens side 37:

”Vores likviditet udviklede sig bedre i 2017 end i 2016. Vores driftsaktiviteter gav i 2017 en positiv pengestrøm. Vi anvendte likviditet til at opretholde vores investeringsniveau, men vi valgte efter moden overvejelse ikke at anvende likviditet til at afdrage på det ansvarlige lån. I den kommende tid vil de krav som skal gælde i referenceperiode 3 fra 2020-2024 blive fastsat, og dem vil vi godt kende og forstå betydningen af, inden vi igen indbetaler afdrag på det ansvarlige lån.”

Ad udgifter til revision, årsrapportens side 38 (note 4):

”Vores udgifter til revision har i 2017 været højere end i 2016. Det skyldes navnlig, at vi har været nødsaget til at anmode Deloitte om assistance i forbindelse med, at SKAT udtog vores selvangivelser for årene 2013, 2014 og 2015 til ligning. Især den skatteretlige håndtering af vores engagement i den amerikanske virksomhed Aireon viste sig at være kompleks, eftersom der ikke er helt overensstemmelse mellem den danske og amerikanske opfattelse omkring de såkaldte ”limited liability company – virksomheder”.”

Ad oplysning om eventualforpligtelser, årsrapportens side 45, note 22:

”Vi modtager støtte til en række drifts- og anlægsprojekter. Der foreligger på nuværende tidspunkt ikke klare retningslinjer fra EU-kommissionen for, hvordan den modtagne støtte skal indregnes i brugerrateberegningen. Vi har hidtil fulgt sædvanlig regnskabspraksis på området, men har valgt at oplyse en eventualforpligtelse i årsrapporten, fordi der er en risiko for, at EU-kommissionen anlægger en mere restriktiv praksis, der indebærer, at en større del af støtten skal overføres til vores kunder.”

Det besluttedes at godkende årsrapporten for 2017.

Ad 4) Beslutning om anvendelse af overskud eller dækning af underskud i henhold til den godkendte årsrapport, herunder fastsættelse af eventuelt udbytte.

Bestyrelsen indstillede, at overskuddet overføres til egenkapitalen.

Indstillingen blev vedtaget.

Ad 5) Bestyrelsens orientering om forventede væsentlige tiltag af politisk eller økonomisk interesse i det kommende år, samt en orientering om bestyrelsens forventninger til resultaterne for de kommende år

Formanden udtalte bl.a.:

”I 2018 forventer vi – i forhold til 2017 - en begrænset vækst i trafikken. Det er alene en route trafikken, der forventes at stige, idet trafikken på TNC København forventes at være på niveau med 2017.

De seneste års prisnedsættelser påvirker Naviairs indtægter i nedadgående retning, og vi vil derfor have fortsat fokus på omkostningsbevidsthed og effektivitet.

Naviair forventer at opnå et resultat for 2018, som er lavere end det resultat, vi opnåede i 2017.

Dog må Naviair selvfølgelig tage forbehold for, at en evt. konflikt med strejke og lockout, som i et eller andet omfang kommer til at involvere Naviairs medarbejdere, vil kunne få en indvirkning på Naviairs økonomi.”

Bestyrelsens orientering blev taget til efterretning.

Ad 6) Eventuelle forslag fra transport-, bygnings- og boligministeren eller bestyrelsen

Der var ikke fremsat forslag.

Ad 7) Fastsættelse af bestyrelsens vederlag

Bestyrelsen foreslår, at vederlaget fastsættes til 373.000 kr. for formanden, 254.000 kr. for næst-formanden, og 122.000 kr. for et menigt medlem.

Indstillingen blev godkendt.

For medlemmer af revisionsudvalget er der for formanden og det menige medlem fastsat et honorar på henholdsvis 60% og 30% af vederlaget for menige bestyrelsesmedlemmer.

Ad 8) Valg af medlemmer til bestyrelsen, herunder formand og næstformand, samt orientering om bestyrelseskandidaters erhvervsmæssige baggrund og ledelsehverv i danske og udenlandske virksomheder

Uwe Teichert, hvis bestyrelsesperiode udløber i år, har meddelt, at han af helbredsmæssige årsager ikke genopstiller.

Anne Birgitte Lundholt (formand), Michael Fleischer (næstformand), Per Møller Jensen, Birthe H. Rask og Christina Rasmussen er ikke på valg.

Der er ikke opstillet kandidater.

Det blev herefter godkendt, at følgende sidder frem til det ordinære virksomhedsmøde i 2019: Anne Birgitte Lundholt (formand), Michael Fleischer (næstformand), Birthe H. Rask, Per Møller Jensen og Christina Rasmussen, i bestyrelsen.

Frem til det ordinære virksomhedsmøde i 2019 sidder endvidere Henrik Christoffersen, Helle Munksø og Flemming Kim Hansen som medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer.

Ad 9) Valg af statsautoriseret revisor

Som statsautoriseret revisor for Naviair valgtes PricewaterhouseCoopers Statsautoriseret Revisionspartnerselskab.

Herudover revideres Naviair af Rigsrevisionen.

Ad 10) Eventuelt

Bestyrelsen indstiller, at vederlagspolitikken for Naviair tages til efterretning. Politikken er vedlagt indkaldelsen som bilag.

Indstillingen blev godkendt.

Afslutningsvis bad transport-, bygnings- og boligministeren om ordet, og havde følgende bemærkninger i tilknytning til virksomhedsmødet:

”Tak for bestyrelsens beretning og orientering om tiltag i det kommende år samt forventninger til resultatet i de følgende år. Tak til Naviair for et godt samarbejde og for et tilfredsstillende positivt resultat i 2017. Naviair er igen i år kommet ud med et positivt resultat, samtidig med, at det har været muligt at nedsætte raterne til glæde for Naviairs kunder. Jeg er tilfreds med, at ledelsen arbejder på, at virksomheden skal være økonomisk robust i forhold til at kunne møde de udfordringer som måtte komme. Jeg vil desuden gerne sige tak til Naviair for de fine tal angående forsinkelser og sikkerhed. For kunderne er det væsentligt, at flyene flyver sikkert og uden forsinkelser. Jeg synes, at projektet Aireon er spændende, og jeg ser frem til at følge projektet i det videre.

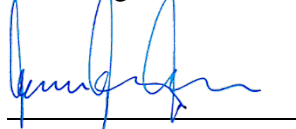
Mange tak til Naviairs bestyrelse, direktion og medarbejderne for jeres indsats i virksomheden. Tak til Uwe Teichert for indsatsen i bestyrelsen.

Jeg vil også gerne rette en tak til Morten Dambæk, som fratræder sin stilling efter mange år i luftfarten. Du har i mange år arbejdet for luftfarten i Danmark og har altid været opmærksom og handlet på den udvikling, som sker f.eks. på det tekniske område, og som gennem årene har forbedret mulighederne for en mere effektiv flykontrol. Senest er Naviair jo også gået ind i satellitovervågning gennem Aireon. Du skal have stor tak for din indsats – jeg vil ønske dig alt vel fremover!

”

Virksomhedsmødet blev herefter hævet.

Som dirigent:

Tomas Ilsøe Andersen
Partner, Advokat (H)